

DAŇOVÝ MANIFEST 2020

ÚVOD A VÝCHODISKÁ

Slovensko sa ocitlo v najväčšom ekonomickom útlme za celé obdobie svojej existencie. Firmy zažívajú výpadky výnosov, trápí ich zaseknutá logistika, u komplexnejších produktov (napr. automotive) je prepád ešte markantnejší, keďže zaseknutie v jednom článku paralyzuje celý reťazec. Treba rýchlo posilniť lokálnu ekonomiku a hlavne radikálne zlepšiť podmienky pre inovácie. Inovačný potenciál Slovenska meraný prostredníctvom Európskeho indexu inovatívnosti posledných takmer 10 rokov stagnuje (horšie výsledky dosiahol len Rumunsko a Slovinsko)¹.

Návrat ekonomiky do úrovne predkoronového obdobia si vyžiada dlhšie obdobie a keďže Slovensko posledné roky zaostávalo v konvergencii v rámci EU, je potrebné prijať zásadnejšie opatrenia, ktoré zvýšia konkurencieschopnosť

slovenských podnikov. EU v rámci programu obnovy poskytne jednotlivým ekonomikám externé zdroje financovania najmä do oblasti reforiem, ale je potrebné prijať i legislatívne opatrenia najmä v oblasti daňovej politiky, ktoré budú motivovať firmy investovať súkromné (vlastné) zdroje do ekonomiky.

Nižšie uvádzame zhrnutie vybraných opatrení, ktoré by priniesli zlepšenie a biznis by z nich vedel čerpať dlhodobo. Cieľom je urýchliť a podnieť odbornú diskusiu v oblasti daní (nie odvodov a poplatkov), aby čím skôr prebehlo legislatívne konanie tak, aby bola zabezpečená účinnosť späťne pre rok 2020.

Navrhované opatrenia predstavujú čiastkové pro-reformné riešenia, ktoré nenahradzujú komplexnú daňovú reformu, môžu však priniesť výrazné a rýchle zlepšenie kvality slovenského podnikateľského prostredia z pohľadu daní.

NAVRHOVANÉ OPATRENIA – 5 OBLASTÍ

1 Radikálna daňová podpora inovácií a investícií

- **Superodpočet:** Rozšírenie možnosti super odpočtu nákladov na výskum a vývoj na (externé) služby, pokiaľ sú preukázateľne vynaložené na výskum a vývoj. Ide napr. o servisné náklady na vytvorenie prototypu, prototypové skúšky, náklady na certifikáciu, technickú dokumentáciu, náklady na zvýšenie úrovne kvalifikácie, vzdelania alebo zručností pracovníkov pracujúcich vo vede a výskume, náklady na prenájom špecializovaných softvérov a poplatky za podporu softvérov (tzv. maintenance).
- **Patent Box:** Rozšírenie patent box oslobodenia výnosov aj na právne vzťahy typu in-app purchases a Softvér as a Service. Povolenie oslobodenia aj v situácii, keď nehmotný majetok nie je na súvahe ako tomu je v inovačných centrách sveta (Spojené kráľovstvo, Izrael, Írsko, atď.)².
- **Superodpisy:** Podpora všetkých investícií vedúcich k zvyšovaniu produktivity práce (aj na prechodnú dobu),

d'alej investícií do zvyšovania kvality produkcie a investícií s vysokou pridanou hodnotou (automatizácia, robotizácia). V záujme zachovania konkurencieschopnosti slovenských spoločností a v rámci podpory konceptu Priemysel 4.0 je potrebné, aby sa v podnikoch zachytili svetové trendy inteligentnej automatizácie. Odporúčame napríklad, aby sa výdavky podnikov do inteligentného priemyslu na Slovensku (stroje na báze internetu vecí, umelá inteligencia, 3D tlač, machine learning, prediktívna analytika atď.) mohli uplatniť ako daňové výdavky vo výške napr. 200% a odpočítať z daňového základu podobne ako výdavky na výskum a vývoj upravené v § 30c ZDP (tzv. super odpočet).

- **Úprava podmienok štátnej pomoci:** Zváženie úpravy podmienok poskytovania štátnej pomoci na prechodnú dobu tak, aby boli zjednodušené podmienky na jej získanie v oblasti inovácií a technologických zlepšení pre čo najväčšie množstvo podnikov v súlade s európskou legislatívou.

2 Daňová podpora rekapitalizácie firiem

- **Daňová podpora reinvestovania kapitálových výnosov fyzických osôb – akcionárov a spoločníkov naspäť do firiem,** t.j. odloženie momentu zdanenia do času súkromnej spotreby fyzickou osobou.
- **Posunutie zdanenia príjmu zo zamestnaneckých akcií a opcií na skutočnú realizáciu príjmu** (predaj, inkasovanie dividend, atď.). Zamestnanecké akciové plány zvyšujú zainteresovanosť kľúčových manažérov a zamestnancov do inovácií a zároveň sú viac motivujúce ako fixný plat, súčasne sa jedná o výhodnú možnosť z hľadiska cashflow firmy (kľúčový aspekt práve teraz v čase krízy).
- **Zjednotenie daňového režimu pre vklady do základného imania a príspevky do kapitálových fondov.** Kapitálové fondy z príspevkov predstavujú rýchlejšiu a administratívne menej náročnú alternatívu na získanie prostriedkov od spoločníkov. Súčasný daňový režim príspevky do kapitálových fondov znevýhodňuje v porovnaní s vkladom do základného imania, hoci sa jedná o ekonomicky podobnú kategóriu. V časoch krízy je zvýšená potreba rýchlych financií do spoločností, pričom takýto režim by zjednodušil a urýchlil realizáciu týchto vkladov.

3 Zreálnenie daňovej amortizácie majetku

- **Hmotný majetok:** Súčasné tabuľky daňových odpisov majetku nezohľadňujú reálnu ekonomickú životnosť (napr. počítače, ktoré sa odpisujú 4 roky, pričom reálne nevydržia viac než 2 roky, administratívne budovy, ktoré sa v súčasnosti odpisujú 40 rokov³). Podporovať by sa touto cestou mali preferované oblasti akými sú priemysel 4.0, digitalizácia a zelená ekonomika.
- **Pohľadávky:** Ak firma predá tovar/službu, výnos z predaja je jednorazovo v plnej výške zdaniteľný, aj keď zákazník za tovar/službu vôbec nezaplatí. Firma dostane pohľadávku do nákladov cez opravné položky, ale trvá to 3 roky. Viaceré krajiny (napr. Nemecko) majú koncept, kde tvorba účtovnej opravnej položky je v plnej výške daňovo uznateľný náklad.

4 Efektívnejší režim zápočtu ziskov a strát v čase a priestore Odstránenie daňových prekážok reorganizácie podnikania

- **Loss carry back:** prenos daňovej straty do minulosti. Tento koncept má viacero krajín a najnovšie ho plánuje zaviesť Česká republika. Daňovú stratu za rok 2020 si daňovníci budú môcť odpočítať od starých ziskov zdanených v rokoch 2018 a 2019. Rozdielom bude preplatok na dani (positive cash tax inflow cca 210 tisíc EUR) za daňovníka.
- **Loss carry forward:** Zlepšenie režimu prenosu daňovej straty do budúcnosti, v porovnaní s EU (predĺženie maximálnej lehoty prenosu, zvýšenie maximálneho ročného odpočtu (v pomere k základu dane).
- **Skupinové zdaňovanie:** Vyskytuje sa v dvoch hlavných modeloch: zápočet ziskov a strát medzi podnikmi v skupine, prípadne úplná eliminácia transakcií medzi podnikmi v skupine. Vysoko aktuálne napr. pre rodinné firmy. Tento koncept v súčasnosti aplikuje viac ako dve tretiny štátov EÚ, zo susedných krajín V4 tento podobný koncept aplikuje napr. Poľsko a Maďarsko.
- **Daňovo neutrálne podnikové kombinácie** (zlúčenia, splynutia a rozdelenia). Pri týchto transakciách nedochádza spravidla k realizácii reálneho príjmu, napriek tomu sa zdaňuje nerealizovaný príjem v podobe nárastu hodnoty majetku od jeho obstarania. Keďže v kríze budú podnikatelia hľadať úsporné riešenia aj cestou reštrukturalizácie, resp. zoštieňovania svojich štruktúr, uvedené opatrenie by umožnilo realizovať takéto zoštieňenie bez daňových prekážok. Takáto zmena nebude v zákone o dani z príjmov novinkou, išlo by o návrat k legislatívnemu stavu pred rokom 2018.

5 Odstránenie komparatívnych nevýhod Slovenska v oblasti DPH

- **Zavedenie samozdanenia na dovoznú DPH pri importe tovarov z mimo EÚ,** ktoré sa odkladá od roku 2013⁴. Opatrením by malo viesť k vyššiemu výberu cla a dovoznej dane na úkor iných európskych jurisdikcií (hlavne Slovensko, Česko, Maďarsko, Nemecko), do ktorých dnes výrobcovia a obchodníci dovážajú svoje tovary prednostne, aby sa vyhli nutnosti hradiť slovenskú dovoznú DPH a prefinancovávať ju počas obdobia, kým im bude vrátená v DPH priznaní. Opatrenie by malo mať aj ďalšie pozitívne externality, akými sú rozvoj logistických služieb a skladovania.
- **Bad debt relief** – pri pohľadávkach malej hodnoty sa z hľadiska priamych aj nepriamych nákladov a času neoplatí prihlasovať pohľadávky do konkurzného konania alebo podávať návrhy na súd / exekúcie. Z tohoto dôvodu navrhujeme rozšíriť aktuálne predloženú novelu zákona o DPH o možnosť platiteľov opraviť základ dane v prípadoch pohľadávok malej hodnoty (napr. do 100 eur), a to aj ak takáto pohľadávka nenadobudne status nevymožiteľnej pohľadávky a vo vybraných prípadoch podvodného konania.

DOPADY NA ŠTÁTNY ROZPOČET + EÚ PODPORA

Uvedené opatrenia sa odlišujú svojím potenciálnym vplyvom na štátny rozpočet – niektoré nemajú žiadny alebo takmer žiadny dopad (podpora reinvestovania kapitálových výnosov fyzických osôb, zamestnanecké akcie), iné môžu mať významnejší dopad (napr. zrýchlenie odpisov, skupinové zdaňovanie) – všetky tieto opatrenia však treba zaviesť čo najskôr a pri vyššom riziku rozpočtových výpadkov ich účinok radšej rozložiť v čase (napr. vyrovnanie účtovnej/ daňovej amortizácie pohľadávok rozložiť na 3 roky, skupinové

zdaňovanie zo začiatku obmedziť absolútnou výškou vzájomne započítavaných/eliminovaných transakcií).

Aktuálne prebieha diskusia na európskej úrovni o oživení európskeho hospodárstva, potrebných reformách a zmysluplnom využití európskych prostriedkov. Práve európsky *Nástroj na podporu reforiem a odolnosti* by Slovensko malo zväziť aj v prípade týchto čiastkových reformných opatrení, o to viac v kontexte širšej daňovej reformy.

¹ European Innovation Scoreboard 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_1150

² Ochrana záujmov štátneho rozpočtu je možná napr. cez limitáciu oslobodených výnosov pri neaktívovanom majetku určitou sumou (napr. 500 tisíc eur ročne) alebo výkon kontrolnej funkcie Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (napr. stanoviská k patentovateľnosti mimo časovo náročného patentového konania atď.)

³ V zmysle štúdie spracovanej pre potreby Európskej komisie uplatňuje viacero členských štátov kratšiu dobu odpisovania administratívnych budov https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_paper_75.pdf

⁴ Dôvodom neochoty prijať toto opatrenie je účtovný, nie ekonomický pohľad na náklady zavedenia tohto opatrenia v zmysle ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Z nášho pohľadu by sa za náklad zavedenia tohto opatrenia mali považovať náklady financovania dočasného cashflow výpadku štátneho rozpočtu a nie samotná suma dočasného výpadku.